

JIE

Year/Yıl 2023 | Volume/Cilt 3 | Issue/Sayı 2
Journal of Islamic Economics | İslam Ekonomisi Dergisi

Kredi Garanti Fonu'nun İslam İktisadı ve Fıkıh Açısından Değerlendirilmesi

Seracettin Yıldız | seracettin.yildiz@istanbul.edu.tr | ORCID: 0000-0002-7738-6146

İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İslam İktisadi ve Finansı Anabilim
Dalı Doktora Öğrencisi

Araştırma Bilgisi / Research Information	
Araştırma Türü / Research Type	Makale / Kredi Garanti Fonu'nun İslam İktisadı ve Fıkıh Açısından Değerlendirilmesi
Teslim Tarihi / Date of Submission	18.04.2023
Kabul Tarihi / Date of Acceptance	16.06.2023
Yayın Tarihi / Date of Publication	15.07.2023
DOI	10.55237/jie.1285187
Atıf / Citation	Yıldız, S. (2023). Kredi Garanti Fonu'nun İslam İktisadı ve Fıkıh Açısından Değerlendirilmesi. <i>Journal of Islamic Economics</i> , 3(2):77-99
Hakem Değerlendirmesi / Peer-Review	Editör Kontrolü / Editorial Check
Etik Beyanı / Ethical Statement	Bu çalışmayı yürütür ve yazarken kullanılan tüm kaynaklara uygun bir şekilde atıfta bulunulmuştur / While conducting and writing this study, all the sources used have been appropriately cited.
İntihal Kontrolü / Plagiarism Checks	Evet - iThenticate // Yes - iThenticate
Çıkar Çatışması / Conflict of Interest	Yazarın beyan edecek herhangi bir çıkar çatışması yoktur / The author has no conflict of interest to declare.
Şikayet / Complaints	jie@asbu.edu.tr
Destek Fonu / Grand Support	Yazar, bu araştırmayı yaparken herhangi bir dış finansman almadığını beyan eder / The author acknowledges that they received no external funding in support of this research.
Telif Hakkı ve Lisans / Copyright & Licence	Dergimizde yayın yapan yazarlar CC BY-NC 4.0 kapsamında lisanslanan çalışmalarının telif hakkını saklı tutar / Authors publishing with the journal retain the copyright to their work licensed under the CC BY-NC 4.0.

Özet¹

Bu çalışma ülkelerin ekonomisinde en önemli sektörlerden biri olan küçük ve orta boy işletmelerin (KOBİ) finansman yetersizliğine çözüm olarak kurulmuş Kredi Garanti Fonu'nu (KGF) ele almaktadır. Ülkenin ekonomik hayatını yöneten devletin temel hedeflerinden biri de ekonominin can suyu olan, büyük işletmelerin faaliyetlerinde tamamlayıcı rol oynayan ve bölgesel kalkınma ve gelir dağılımındaki dengesizliğin kapatılmasında önemli rol üstlenen KOBİ'lerin finansal problemlerini çözmektir. Dünyanın birçok ülkesinde olduğu gibi ülkemizde de KGF'nin temel amacı finansal açıdan KOBİ'lere destek olmaktır. Ülkemizde 1991 yılında kurulan ve 1994 yılında ilk kredi kefaletini gerçekleştiren KGF hakkında bugüne kadar pek çok çalışma yapılmış ancak İslam iktisadı ve fıkıh açısından bir çalışmaya henüz konu olmamıştır. Hâlbuki KGF'nin amaçlarına bakıldığında İslam iktisadının hedefleri açısından önemli bir kurum olduğu görülmektedir. Çalışmada öncelikle KGF'nin işleyişi ele alınmış ve konumuzla alakalı temel noktalar başlıklar halinde verilmeye çalışılmıştır. Sistemin işleyişi kefalet akdine dayalı olduğundan konuya bu açıdan yaklaşmış ve garanti akdi ile arasındaki farklara değinilmiştir. Kefalet akdi ele alınırken fıkhi birikim, günümüz mer'î hukukla karşılaştırmalı olarak ele alınmış, böylece birleştikleri ve ayrıldıkları hususlar ortaya konulmaya çalışılmıştır. Ayrıca işleyişte görülen kefalet karşılığında ücret veya komisyon alınması, faizli borçlara kefil olunması vb. fıkhi problemler ele alınmış ve bunlara çözüm yolları aranmaya çalışılmıştır. Çalışmada salt fıkhi ilkelerle yetinilmemiş ve konu, İslam iktisadının temel ilkeleri açısından da değerlendirmeye tabi tutulmuştur. Bu açıdan konvansiyonel iktisat ile İslam iktisadı arasındaki farklara dikkat çekilmeye çalışılmış ve sistemin daha verimli olması açısından yapılan eleştirilerin yanı sıra çözüm yolları da zikredilmeye çalışılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Fıkıh, İslam İktisadı, Kefalet, Garanti, Kredi, Fon

JEL Kodları: G20, K00, P49

¹ Bu makale, Uluslararası İslamî Sigortacılık ve Finans Sempozyumu'nda sözlü olarak sunulan ancak tam metni yayımlanmayan "Kredi Garanti Fonu'nun İslam İktisadı ve Fıkıh Açısından Değerlendirilmesi" adlı tebliğin içeriği geliştirilerek ve kısmen değiştirilerek üretilmiş hâlidir.

Evaluation of the Credit Guarantee Fund in terms of Islamic Economics and Fiqh

Abstract

This study deals with the Credit Guarantee Fund (KGF), which was established as a solution to the financing insufficiency of small and medium-sized enterprises (SMEs), which is one of the most important sectors in the economy of countries. One of the main goals of the state that manages the economic life of the country is to solve the financial problems of SMEs, which are the lifeblood of the economy, play a complementary role in the activities of large enterprises, and play an important role in regional development and to close the imbalance in income distribution. As in many countries of the world, the main purpose of KGF in our country is to support SMEs financially.

Many studies have been carried out about KGF, which was established in 1991 in our country and realized the first loan guarantee in 1994. However, it has not yet been the subject of study in terms of Islamic economics and fiqh. However, when the objectives of the KGF are examined, it is seen that it is an important institution in terms of the objectives of Islamic economics.

In the study, first of all, the functioning of the KGF was discussed, and the main points related to our subject were tried to be given under the headings. Since the operation of the system is based on the bail contract, the issue has been approached from this perspective, and the differences between it and the guarantee contract have been mentioned. While dealing with the suretyship contract, the jurisprudence has been handled in comparison with the current law; thus, it has been tried to reveal the points that they unite and diverge. In addition, receiving a fee or commission for the surety seen in the operation, guarantor for interest-bearing debts, etc. Fiqh problems were discussed, and solutions were sought for them. In the study, only fiqh principles were not satisfied, and it was evaluated in terms of the basic principles of Islamic economics. In this respect, it has been tried to draw attention to the differences between conventional economics and Islamic economics, and the solutions, as well as the criticisms made in terms of making the system more efficient, have been tried to be mentioned.

Keywords: Islamic Law, Islamic Economics, Credit, Fund, Surety, Guarantee

JEL Codes: G20 K00 P49

Giriş

Her ülkenin öncelikli amaçlarından biri de büyüyen bir ekonomiye sahip olmak ve bu sayede kalkınmaktır. Büyüme sağlıklı olmazsa kalkınma da sağlıklı olmayacak ve salt rakamsal büyümeden müteşekkil bir tablo ortaya çıkacaktır. Büyümenin sağlıklı olabilmesi için gelirin toplumun bütün fertlerine adil bir şekilde dağılması önem arz etmektedir. Zira sermaye belli kişilerin/kurumların ellerinde toplandığı takdirde, vücutta kanın bir yerde toplanıp kangrene sebep olması gibi toplumda ekonomik sorunlar oluşacak ve toplumun düzeni bozulacaktır.

Günümüzde elinde birikimi olan ve bunları değerlendirmek isteyen kişilerle paraya ihtiyacı olan kişiler arasında aracılık yapan bankalar, finansal alanın en güçlü kurumlarıdır. Doğru yönetilmesi halinde önemli faydaları olduğu gibi yanlış politikalar sonucunda ciddi ekonomik sorunlara ve krizlere neden olabilmektedirler. Bankalar bir taraftan fon toplarken diğer taraftan ihtiyacı olanlara fon sağlamaktadırlar. Ancak bu işlemde en önemli nokta müşterinin kredibilitesidir. Yani müşterinin krediyi ödeyebilecek geliri ve bir sıkıntı olması halinde borcun tahsil edilebileceği teminatlara sahip olması önem arz etmektedir. Aksi takdirde kredi talebi reddedilmektedir. Böylece sadece imkânı olanlara kredi verilmekte ve sermayenin belli ellerde toplanmasının temeli atılmış olmaktadır.

Ülke ekonomilerinin en büyük kesimini teşkil eden küçük ve orta boy işletmelerin (KOBİ) yaşadığı temel problemlerden birisi sermaye yetersizliği olup bu tür durumlarda başvuru başlıca yöntemlerden biri de banka kredileridir. Ancak kuruluş aşamasında sermayenin büyük bir kısmını harcayan ve elinde teminat olarak gösterebileceği varlığı bulunmayan çok sayıda işletme daha ilk yıllarda iflas edebilmektedir. Kredi Garanti Fonu (KGF) bu sorunu çözmek için oluşturulmuş bir kurumdur. Bugün birçok ülkede bulunan KGF türü kurumlar, KOBİ'lerin finansal sorunlarını çözmeye açısından önemi giderek artan kuruluşlar haline gelmişlerdir. Bu makalede, ülkemizde 1991 yılında kurulan ve gün geçtikçe büyüyen Türkiye Kredi Garanti Fonu ele alınacaktır. Tarafımızca yapılan bu çalışma, ülkenin ekonomisinde önemli bir yer tutan KOBİ'lerin finansal sorunlarını giderme konusunda gittikçe daha fazla önem kazanan KGF'yi, İslam iktisadı ve fıkıh açısından ele alarak önemli bir boşluğu doldurmayı hedeflemektedir. Makalede uygulama kısmı ana başlıklar halinde ele alındıktan sonra konu fıkhi yönüyle birlikte İslam iktisadı açısından da ele alınacak, bu noktada görülen bazı problemlere ve çözüm yollarına değinilmeye çalışılacaktır. Konuyu çeşitli açılardan ele alan birçok çalışma bulunmakta olup bazıları şunlardır:

Bu alanda yapılmış ilk çalışma 1994 yılında Seyfi Top tarafından yapılmış olan *“Türkiye’de Küçük Sanayi İşletmelerine Yönelik Olarak Modern Finansal Araçların Değerlendirilmesi (Kredi Garanti Fonu Ve Risk Sermayesi Örneğinde)”* başlıklı doktora tezidir. İşletme alanında yapılan bu çalışmaya ulaşılamadığı için içeriği hakkında tam bir bilgi elde edilememiştir.

2010 yılında Turan Öndeş tarafından kaleme alınan makalede, KGF'nin genel işleyişi ve Erzurum'daki KOBİ'lerde konuyla ilgili yapılan anketle ilgili değerlendirmeler bulunmaktadır.

Gamze Değirmenci tarafından 2011 yılında yapılan yüksek lisans tezinde kredi garanti sisteminin kapsamı ve dünyadaki uygulamalar zikredilmiş, ardından Türkiye’de uygulanan KGF’nin işleyişi hakkında bilgi verilmiştir. Son kısımda ise KGF’nin hacminin ve işlerliğinin arttırılması noktasında yapılabilecek hususlar dile getirilerek bazı teklifler yapılmıştır.

2012 yılında Remzi Gök ve 2016 yılında Özlem Dağtan tarafından hazırlanan yüksek lisans çalışmalarında KOBİ’lerin finansal sorunlarının çözümünde KGF’nin yeri ve önemi ele alınmıştır.² Gök’ün çalışması Diyarbakır ili özelinde yapılmıştır. Neşe Çoban Çelikdemir ile Mustafa Tefvik Kartal’ın ortak çalışması olan makalede ise KGF teminatlı kredilerin muhasebeleştirilmesi ve KGF teminatlarının bankalara faydaları ele alınmıştır.

İncelenen çalışmalar arasında yer alan Veysel Serin’e ait “*KOBİ’lerin Finansal Sorunlarının Çözümünde Kredi Garanti Fonu Desteğinin Verimli Kullanılmasına Yönelik Bir Model Önerisi*” başlıklı yüksek lisans tezi bu çalışma açısından ön plana çıkmaktadır. Tezin birinci bölümünde KOBİ’lerin sorunları, ikinci bölümünde ise kredi garanti sistemi ele alınmaktadır. Üçüncü bölümde katılım bankaları hakkında bilgi verilmiş ve konvansiyonel bankalardan ayrıldıkları noktalar zikredilmiştir. Daha sonra katılım bankalarının uygulaması üzerinden bir model önerisi yapılmıştır. Ancak çalışmada fıkhi bir değerlendirme yapılmamıştır.

Arapça olarak KGF türü kurumlar için yapılmış bir çalışmaya ulaşılabilmektedir. Abdullah Ali es-Seyfi tarafından yapılan bu çalışma Ürdün özelinde yapılmış ve konu sigorta bağlamında ele alınmıştır. Dolayısıyla bu çalışma ülkemizde faaliyet gösteren KGF’yi tam olarak karşılamamaktadır.

1. Kredi Garanti Fonu’nun (KGF) Tarihçesi, Kuruluş Yapısı ve Amacı

Kredi Garanti Fonu, 1991 yılında kurulmuş, 14 Temmuz 1993 tarih ve 93/4496 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile kuruluş organizasyonunu tamamlayıp ilk kefaletini 1994 yılında vererek faaliyetlerine başlamıştır (Milletlerarası Andlaşma, 1993). Dünyanın birçok ülkesinde benzerleri olan³ KGF, ülkemizde Almanya’nın yönlendirmesiyle (Öndeş, 2010) ve kuruluş aşamasında 3,5 milyon mark fon desteğiyle kurulmuştur (Değirmenci, 2011).

Zamanla ortaklık yapısı büyümüş olan KGF’nin son sermaye artırımını 2019 yılı Nisan ayında yapılmış ve şirketin kayıtlı sermayesi 600.000.000,00 TL’ye, çıkarılmış sermaye ise 513.134.229,53 TL’ye artırılarak sermaye yapısı güncel halini almıştır (Bezircioğlu ve Saatçioğlu, 2022). Ortaklık yapısının⁴ son hali şu şekildedir:

² KOBİ’lerin finansal sorunlarının çözümünde yapılan pek çok çalışma mevcut olup bunların hepsine YÖK’ün tez sisteminden ulaşılabilir. Ancak İslam hukuku ve İslam iktisadi özelinde yapılmış bir çalışmaya henüz rastlanmamıştır.

³ Dünya’daki pek çok örnek için bk. Değirmenci, G. (2011). *Türkiye ve Dünyadaki Kredi Garanti Sistemleri, Türkiye’deki Kredi Garanti Fonu A.Ş.’nin Kefalet Hacminin ve İşlerliğinin Arttırılabilmesi İçin Yapılabilecekler*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Başkent Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İşletme Anabilim Dalı, Ankara. 23-56.

⁴ Bankaların ortaklığı kanuni açıdan zorunlu olmayıp kuruluşundan itibaren süreç içerisinde farklı tarihlerde protokol imzalamak suretiyle ortaklığa dahil olmuşlardır.

Tablo 1: Kredi Garanti Fonu Ortaklık Yapısı

1	TOBB - Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği	28.2961%
2	KOSGEB -T.C. Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeleri Geliştirme ve Destekleme İdaresi Başkanlığı	28.2879%
3	TESK - Türkiye Esnaf ve Sanatkarları Konfederasyonu	0.1207%
4	TOSYÖV -Türkiye Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeler	0.0078%
5	MEKSA - Mesleki Eğitim ve Küçük Sanayii Destekleme Vakfı	0.0039%
6	Albaraka Türk Katılım Bankası A.Ş.	1.4925%
7	Alternatifbank A.Ş.	1.4925%
8	Akbank T.A.Ş.	1.4925%
9	Anadolubank A.Ş.	1.4925%
10	Burgan Bank A.Ş.	1.4925%
11	Denizbank A.Ş.	1.4925%
12	Türkiye Emlak Katılım Bankası A.Ş.	1.4925%
13	Fibabanka A.Ş.	1.4925%
14	HSBC Bank A.Ş.	1.4925%
15	ING Bank A.Ş.	1.4925%
16	Kuveyt Türk Katılım Bankası A.Ş.	1.4925%
17	Nurol Yatırım Bankası A.Ş.	1.4925%
18	Odeabank A.Ş.	1.4925%
19	Pasha Yatırım Bankası A.Ş.	1.4925%
20	QNB Finansbank A.Ş.	1.4925%
21	Şekerbank T.A.Ş.	1.4925%
22	Turkland Bank A.Ş.	1.4925%

23	Türkiye Cumhuriyeti Ziraat Bankası A.Ş.	1.4925%
24	Türk Ekonomi Bankası A.Ş.	1.4925%
25	Türkiye Finans Katılım Bankası A.Ş.	1.4925%
26	Türkiye Garanti Bankası A.Ş.	1.4925%
27	Türkiye Halk Bankası A.Ş.	1.4925%
28	Türkiye İhracat Kredi Bankası A.Ş.	1.4925%
29	Türkiye İş Bankası A.Ş.	1.4925%
30	Türkiye Sınai Kalkınma Bankası A.Ş.	1.4925%
31	Türkiye Vakıflar Bankası T.A.O.	1.4925%
32	Vakıf Katılım Bankası A.Ş.	1.4925%
33	Yapı ve Kredi Bankası A.Ş.	1.4925%
34	Ziraat Katılım Bankası A.Ş.	1.4925%

Kaynak: KGF t.y.

KGF bir kefalet kuruluşu olup herhangi bir kredi vermemektedir. Ancak teminat yetersizliği nedeniyle çeşitli kredi ve destek imkânlarından yeterince yararlanamayan Küçük ve Orta Büyüklükteki İşletmelere (KOBİ) ve KOBİ dışı işletmelere “müteselsil kefil” olmak suretiyle bankalardan kredi almalarını kolaylaştırmaktadır. Böylece bankaların kredi riskini paylaşarak daha sağlıklı bir teminat yapısına ulaşmalarını da sağlamış olmaktadır (Çoban Çelikkemir ve Kartal, 2018; Serin, 2019).

KGF normal şartlarda herhangi bir teminat talep etmemektedir. Ancak öngörülme risklerin olduğu kanaatine varılması halinde daha çok bankalarca teminat vasfında görülmeyen menkul ve gayrimenkuller teminat olarak kabul edilebilmektedir (Değirmenci, 2011).

KGF'nin genel merkezi ve şubeleri bulunmaktadır. KGF şubelerinin kefalet talebi onay yetkisi bulunmamakta olup tüm kefalet talepleri merkezi olarak sonuçlandırılmaktadır (Dağtan, 2016). KOBİ'ler; TTGV, TÜBİTAK, KOSGEB, Bilim Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı ve Eximbank destek ve kredilerine yönelik kefalet talepleri için KGF'nin bölge şubelerine doğrudan başvurabilmektedirler (Dağtan, 2016).

2. Kefalet Kapsamına Giren Krediler ve Kefalet Oranları

KGF bütün krediler için kefalet vermemektedir. Bireysel krediler, tüketici kredileri ve çek karnesi kredisi ile şirket kredi kartları kefalet kapsamına girmemektedir. Bunların yerine

işletmelerin ihtiyaç duyduğu işletme ve yatırım finansmanı için her türlü nakdi ve gayri nakdi kredilere yönelik kefalet vermektedir. Ayrıca bankaların, ilk defa veya ilave olarak kullandıracakları, yenileyecekleri, yeniden vadeliyecekleri veya yapılandıracakları TL ve/veya döviz cinsinden nakdi ve gayri nakdi krediler ile finansal kiralama ve yatırıma yönelik finansman sağlanması kaydıyla finansman şirketleri tarafından sağlanan kaynak için de kefalet vermektedir (Değirmenci, 2011).

KGF, kredi tutarının belli bir oranına kadar kefil olmaktadır. Böylece kredi riskinin tümünü üstlenmemekte, bankalar ile risk paylaşımı esasına göre çalışmaktadır. Tüm zamanlar için belirlenmiş standart bir oran olmasa da ağırlıklı olarak % 80 civarlarında kefalet verilmektedir. Örneğin 100 bin TL'lik bir kredi işleminde KGF 80 bin TL'lik kısma kefalet vermekte, geri kalan 20 bin TL'nin riskini ise banka üstlenmektedir. Bankalarca kullanılacak kredilerin kefaleti kapsamında KGF, firmaların kredi değerliliğinin tespitinde öncelikli olarak bankanın görüşünü önemsemektedir. Hazine destekli kefaletler özelinde ihracatı veya döviz kazandırıcı faaliyeti olan işletmelerin bankalar aracılığıyla Eximbank'a yönelik veya banka kaynağından kullanılacak TL/YP kredilerine yönelik kredi taleplerine ise %100'e kadar kefalet sağlanabilmektedir (Değirmenci, 2011).

3. KGF'nin Verdiği Kefalet Türleri

KGF, sermayesine dayalı olarak verdiği öz kaynak kefaletlerinin yanı sıra Hazine destekli kefaletler de sunmaktadır. Ayrıca bazı kurum ve kuruluşlardan sağladığı hibe ve fonlara dayalı olarak farklı kefalet uygulamaları da bulunmaktadır (Dağtan, 2016; Değirmenci, 2011). Hazine Müsteşarlığı desteği ile verilen kefaletlerde mali istihbarat süreci tümüyle bankaya bırakılmakta, banka üzerinden gelen kefalet talepleri sadece kredi değerliliği bakımından incelenerek karara bağlanmaktadır. Buna karşılık KGF sermayesinden verilen öz kaynak kefaletlerinde bankalardan ayrı olarak, uzmanlar ve kredi derecelendirme sistemi vasıtasıyla işletmelerin kredi değerliliğine bakılmaktadır (Değirmenci, 2011).

KGF tüm bankalarla tek tip protokol imzalamaktadır. Bu nedenle kefalet türleri açısından bankalar arasında farklılık bulunmamaktadır. Bankalardan alınan kefalet talepleri, geliş tarihlerine göre sırayla işleme alınarak sonuçlandırılmaktadır (KGF, t.y.). Banka tarafından kredi için istenilen belgeler dışında KGF herhangi bir belge istememekte, sadece eksik belge olması halinde bunları talep etmektedir (Değirmenci, 2011).

Kefalet temel olarak; Portföy Garanti Sistemi (PGS), Portföy Limit Sistemi (PLS) ve Doğrudan Kefalet olmak üzere 3 farklı yöntem ile sunulmaktadır (Çoban Çelikdemir ve Kartal, 2018).

3.1. Portföy Garantisi Sistemi (PGS)

PGS yöntemi ile uygulanan kefalet programlarında KGF tarafından ilave bir kredi değerlendirmesi yapılmamakta, kredi verilmesi uygun bulunan işletmeler için bankalarca KGF'ye kefalet başvurusu yapılmaktadır. PGS'nin işleyişi şu şekildedir:

KOBİ bankaya kredi başvurusu yapar. Banka başvuruyu değerlendirip içsel derecelendirmesini yaptıktan sonra uygun bulduğu kefalet talebini KGF'ye iletir. KGF

bankanın sunduğu belgeleri inceleyip uygunluk kriteri kontrolü yapar ve bir eksiklik bulmaması halinde bankaya onay verir. Onaydan sonra banka krediyi kullanır.

3.2. Portföy Limit Sistemi (PLS)

PLS yönteminde ise kredi/kefalet talebi olan firma, bankaca yapılan değerlendirmeden ayrı olarak KGF tarafından da incelenmekte ve değerlendirilmektedir. KGF, 7 iş günü içinde kredi değerlendirmesi yapar. Herhangi bir eksiklik görülmezse KGF bankaya onay verir ve banka krediyi kullanır.

3.3. Doğrudan Kefalet

Doğrudan kefalet ürünlerinde banka kredisi söz konusu olmayıp, KGF ile kefalet anlaşması bulunan kurumlardan geri ödemeli destek almaya hak kazanmış firmalar başvuru sonrasında ayrı ayrı incelenmekte ve uygun görülenler için destek sağlayan kuruma hitaben teminat mektubu verilmektedir.

KOBİ, destek sağlayan kuruma başvurur ve teminat olarak gösterilmek üzere kurum tarafından istenen kefalet için de KGF'ye başvuru yapar. KGF kefalet başvurusunu değerlendirir ve uygun bulması halinde onaylar. KGF destek sağlayan kuruma hitaben düzenlediği kefalet mektubunu KOBİ'ye teslim eder. KOBİ, KGF kefalet mektubu ile kuruma başvurarak desteği kullanır.

4. KGF'nin Aldığı Komisyon ve Ücretler

KGF, öz kaynaktan bankalara verilen kefaletlerde KOBİ'den her talep için ayrı ayrı bir kereye mahsus olmak üzere başvuru esnasında başvuru ücreti⁵ ve komisyon⁶ almaktadır. Banka, Hazine destekli KGF kefaleti kapsamında kullanacakları kredilerden, ekspertiz, sigorta vb. üçüncü kişilere yapacakları işlemler için ödeyecekleri masraflar ve KGF'ye ödenecek komisyon dışında başka bir masraf talep etmemektedir. Kredilerin vadesinden önce kapatılmış olması halinde komisyon iadesi yapılmamaktadır (Değirmenci, 2011).

5. Kefaletin Sona Ermesi

Öncelikle işletme kredisini sorunsuz bir şekilde öderse buna bağlı olarak kefalet de sona ermektedir. Ancak kredinin geri ödenme süresinde gecikme yaşanması halinde banka KGF'ye gecikmeyle ilgili bilgi verir. Eğer işletme borcu kabul etmiş ve geciktirmişse kredi dosyası bankanın avukatına verilir ve KGF tazmin talebi süreci başlatılır. KGF tazmin süreci içinde banka, işletmenin kredi başvurusu esnasında vermiş olduğu belgelerin yanı sıra güncel mali

⁵ Halihazırda kefalet tutarı 1.000.000 (bir milyon) TL'ye kadar olan başvurular için 500 (beş yüz) TL, 1.000.000 (bir milyon) ile 3.000.000 (üç milyon) TL arasındaki başvurular için ise 1.000 (bin) TL ücret alınmaktadır. Hazine destekli kefaletlerde başvuru ücreti alınmamaktadır.

⁶ Taahhüt hizmetlerine yönelik geçici ve kesin teminat mektuplarında %1, diğer tüm nakit ve gayrinakit kredilere ilişkin kefaletlerde %2 olarak uygulanmaktadır. Kurum, Hazine destekli kaynaklardan verdiği kefaletler karşılığı, yararlanıcılardan her bir kefalet kullandırımları için bir defaya mahsus ve peşin olarak azami %0,03 (on binde üç) komisyon tahsil eder. Yapılandırma durumunda yararlanıcılardan, kefalet bakiyesi üzerinden %1 oranında kredi verenler aracılığıyla peşin olarak komisyon tahsil edilir, bu tutarın %3'ü gelir olarak Kuruma bırakılır.

verileri ve bir takım bilgileri içeren belgeleri KGF'ye sunup borcun ödenmesini talep eder. Eğer bilgi ve belgede eksiklik yoksa KGF kefil olduğu tutar kadar rakamı bankanın takip hesabından düşülmek üzere gönderir. Banka da alacağından mahsup eder. Böylece KGF, tazmini karşılamak suretiyle kefaletten doğan sorumluluğunu yerine getirmiş olur. Bundan sonra KGF, banka ile birlikte işletme ve kefilleri aleyhine yasal işlemler başlatarak kanuni takip yoluyla alacağını tahsil eder. Şayet evraklarda eksiklik varsa KGF bankaya hiçbir ödeme yapmaz. Bu durumda banka KGF kefaletini bir tarafa koyarak elindeki diğer teminat yollarıyla hukuki haklarını arar.

6. İslam İktisadı ve Fıkıh Açısından Değerlendirme

KGF'nin genel hatlarını ele aldıktan sonra bu kısımda konunun fiki açıdan hangi akdin kapsamına girdiği, ne tür sakıncalar içerdiği ve çözüm yolları ele alınacaktır. Ayrıca İslam iktisadı açısından da bazı değerlendirmeler yapılmaya çalışılacaktır.

6.1. Fıkhi Değerlendirme

6.1.1. KGF'nin Hukuki Niteliği

Hukuk sistemlerinde akitler çeşitli açılardan sınıflandırmalara tabi tutulmaktadır (Önen, 1990). Aynı durum İslam hukukunda da görülmektedir (Çeker, 2006). Bunlardan biri de akitlerin kurulma gayelerine göre sınıflandırılmalarıdır. Buna göre bir akit; temlik akitleri (satım akdi gibi), ortaklık akitleri, teminat akitleri, temsil akitleri veya koruma akitlerinden herhangi birinin kapsamına girmektedir (Kahraman, 2008). Konumuz olan kefalet ve garanti akitleri bu açıdan "teminat akitleri" sınıfına dâhil olmaktadır.

Fıkıhta teminat sözleşmelerinin kaynağı olarak kabul edilen kefalet, alacaklıya sağladığı teminatın niteliği bakımından şahsa kefalet ve mala kefalet olmak üzere iki kısma ayrılmaktadır. Mala kefalet de kendi içinde borca (deyn) kefalet ve ayna kefalet olmak üzere ikiye ayrılmaktadır (Zeylaî, 1313).⁷ Buna göre konumuz olan kefalet ve garanti akitleri, mala kefaletin alt kısmı olan borca kefalet kısmına girmektedirler. Mer'i hukukta ise teminat sözleşmeleri, ayni teminat sözleşmeleri ve şahsi teminat sözleşmeleri şeklinde ikiye ayrılmaktadır. Buna göre kefalet ve garanti akitleri şahsi teminatlar kapsamına girmektedirler (Arslan, 2020). Öte yandan fıkıhta "şahıs" ifadesi ile mer'i hukuktaki "şahıs" ifadesinin aynı

⁷ Kefalet; konusu bakımından, akdin yapılışı bakımından, irade beyanına konan kayıtlar bakımından ve kefillerin sayısı ve sorumluluğu bakımından sınıflandırmalara tabi tutulmuştur. Burası yeri olmadığından sadece konusu bakımından kefalet çeşitleri zikredilmiştir (Kefalet çeşitleri konusunda detaylı bilgi için bk. Abdullah Kahraman, İslam Borçlar Hukukunda Kefalet Sözleşmesi ve Günümüzdeki Tatbikatı, 141-181). Mâlikîler dışındaki mezhepler genel olarak bu ayırımı kabul etmektedir. Mâlikîler de mala ve şahsa kefalet şeklindeki ayırımı kabul etmekte ancak şahsa kefaleti kendi içinde "damânü'l-vech" ve "damânü't-taleb" olmak üzere ikiye ayırmaktadır. Damânü'l-vech sadece mal kaynaklı borcu bulunan kişiler hakkında geçerli olup kural olarak ceza davalarında geçerli değildir. Damânü't-taleb olan kefalet türünde ise bir şahsın yerini arayıp bulma sorumluluğu üstlenilmektedir. Kural olarak mali sorumluluk doğurmamaktadır (bk. İbn Cüzey, el-Kavânînu'l-fikhiyye, 214).

anlamda kullanılmadığı görülmektedir. Fıkıhta şahsa kefaletle kast edilen, kefil olunan şahsı getirmek iken mer'î hukukta şahsa ait borç kast edilmektedir.

KGF'nin isminde "garanti" ifadesi yer almakta ve bu durum ilk etapta işlemin garanti akdi kapsamına girdiği izlenimini vermektedir. Konuyla ilgili kurumun internet sitesinde yer alan bilgilendirmede birçok yerde "kefalet" ifadesi geçmektedir.⁸ Bu durumda KGF uygulamalarının hangi akdin kapsamına girdiğini tespit etmek için uygulamanın incelenmesi ve konunun aydınlatılması önem arz etmektedir. Somut bir olayda verilen şahsi teminatın kefalet veya garanti sözleşmelerinden hangisine girdiği konusu önemlidir. Buna göre sözleşmenin geçerlilik şartları ve hukuki sonuçları başta olmak üzere birçok farklılık ortaya çıkacaktır (Canbolat ve Topuz, 2008). Konunun anlaşılabilmesi için öncelikle kısaca kefalet ve garanti akitlerinin tanımlarına ve aralarında fark bulunup bulunmadığına bakılacaktır.

6.1.1.2. Kefalet

Kefalet sözlükte "bir şeyi bir şeye eklemek, katmak, bitiştirmek" gibi anlamlara gelmektedir (Apaydın, 2002). Fıkhi bir ıstılah olarak ise bir nefsin (şahsın), borcun (deynin) veya malın (aynın) istenmesi (mutalebe) hususunda kefilin zimmetini asılın (borçlunun) zimmetine ilave etmek şeklinde tanımlanmıştır (İbn Âbidîn, 1423/2003).⁹ Bu tanım, kefaletin bütün çeşitlerini kapsadığı için tercihe şayan bulunmuştur.¹⁰

T.B.K. 581. maddede kefalet şöyle tanımlanmaktadır: "Kefalet sözleşmesi, kefilin alacaklıya karşı, borçlunun borcunu ifa etmemesinin sonuçlarından kişisel olarak sorumlu olmayı üstlendiği sözleşmedir." (Türk Borçlar Kanunu, 2011)

Her iki tanıma bakıldığında, kefil alacaklıya karşı borçlu lehine bir sorumluluk almakta ve borcu ödemeyi üstlenmektedir.

6.1.1.3. Garanti

Garanti sözleşmesi en genel tanımı ile; garanti verenin, garanti alanın girişeceği bir iş veya davranış sonucu karşılaşılabilecek riskleri üzerine aldığı sözleşmedir. İslam hukukunda "garanti"

⁸ "KGF Ne Zaman Kuruldu, Ne İş Yapar, Kuruluş Amacı Nedir?" sorusuna verilen cevapta "Müteselsil kefalet" ifadesi yer almaktadır (KGF, t.y.).

⁹ Bu tanım Hanefilerdeki iki yaklaşımdan en yaygın olana göredir ve mezhepte bu yaklaşım tercih edilmiştir. Buna göre kefil sadece borcun istenmesi konusunda zimmetini eklemiştir. İkinci yaklaşıma göre ise kefil borcun aslını yüklenmiştir (İki yaklaşım konusunda detaylı bilgi için bk. Serahsî, *el-Mebsût*, XIX, 161; İbn Âbidîn, *Reddü'l-muhtâr Ale'd-Dürri'l-muhtâr*, V, 281-282) Diğer mezheplerin tanımı Hanefilerdeki ikinci yaklaşıma uygundur. Mâlikîler, "asıl borçluyla birlikte diğer kişinin zimmetinin de (borçla) meşgul olması" (Haraşî, *Şerhu Muhtasarı Halîl*, VI, 21); Şâfiîler, "başka birinin zimmetindeki bir hakkın (borç), bir malın (ayn) veya bir şahsın getirilmesinin üstlenilmesi" (Şîrbînî, *Muğni'l-Muhtâc*, III, 198); Hanbelîler ise "bir hakkın üstlenilmesi hususunda kefilin zimmetinin asılın zimmetine ilave edilmesi, böylece hakkın her ikisinin de zimmetinde sabit olması" (İbn Kudâme, *el-Muğni*, IV, 399) şeklinde tanımlamışlardır. Bir borcun aynı anda iki zimmette asıl borç olarak durması fikrine katılmadığımızdan çalışmada Hanefilerdeki yaygın tanım esas alınmıştır.

¹⁰ Mecelle'de de bu tanım esas alınmıştır: "Kefalet, bir şey'in mutalebesi hakkında zimmeti zimmete zammetmekdir. Yani bir kimse zatını diğerinin zatına zammedip ve anın hakkında lazım gelen mutalebeyi kendi dahi iltizam eylemekdir." (Mecelle, md. 612)

adı altında isimli bir akit bulunmamaktadır. Ancak isimsiz akitler altında daha sonraya çıkan kendine özgü bir akit türü olup olamayacağı tartışılmış ve garantinin ayrı bir akit olarak kabul edilmesinin mümkün olabileceğini savunanlar olmuştur (Kahraman, 2008). Ancak bu görüşün henüz yaygın olarak kabul edildiği söylenemez. Fakihlerin çoğunluğu teminat akitlerinin tümünü kefalet akdi kapsamında değerlendirmektedir.

Mer'i hukukta da henüz "garanti" isimli bir akit yer almamaktadır. Daha çok Yargıtay içtihatlarında ("Yargıtay Kararı", 2020) buna değinilmekte ve mahiyetiyle ilgili tartışmalar devam etmektedir. Bu tartışmalar; eski akit türlerinden birinin kapsamına girdiği veya yeni bir akit türü olduğu şeklinde meydana gelmektedir (Arslan, 2020).

Garanti sözleşmelerinin, saf ve kefalet benzeri olmak üzere iki farklı türü bulunmaktadır. Saf garanti sözleşmesi; *garanti verenin bir borcun konusunu oluşturan edimin yerine getirilmemesi dışında kalan riskleri üstlendiği sözleşmedir*. Kefalet benzeri garanti sözleşmesi ise; *garanti verenin garanti alanın taraftı olduğu bir borç ilişkisinde asıl borçlunun borcunu hiç veya gereği gibi veya zamanında ifa etmemesinden dolayı sorumlu olmayı, garanti alan ve asıl borçlu arasındaki temel borç ilişkisinin varlığı, geçerliliği ve takip edilebilirliğinden bağımsız olarak taahhüt ettiği garanti sözleşmesi türüdür* (Ulutaş Çelik, 2014). Kefalet ve garanti akitlerinin mukayesesıyla ilgili tartışmalarda kefalet benzeri garanti sözleşmesi ön plandadır (Canbolat ve Topuz, 2008).

6.1.1.4. Kefalet ve Garanti Arasındaki Farklar

Yukarıda her iki akdin de gaye açısından teminat akitleri grubuna ve bunun da alt türü olan şahsi teminat akitleri kapsamına girdikleri ifade edilmişti. Dolayısıyla hedefledikleri faydalar bakımından kefalet ve garanti akitlerinin aynı oldukları söylenebilir. Bu faydaları genel olarak söyleyecek olursak; alacaklıya güven vermek, borçluya kolaylık sağlamak ve böylece ticari hayatı daha da işler hale getirmektir.

Gaye ve uygulamada bazı noktalarda benzerlikler varsa da aralarında bazı önemli farkların bulunduğu iddia edilmiştir. Tabi bu iddia, genellikle garanti akdinin kendine özgü yeni bir akit olduğunu savunan görüş sahiplerine aittir. Var olduğu iddia edilen farkların bir kısmı şunlardır:

a) Mer'i hukukta kefaletin kanuna dayanıp garantinin dayanmaması temel farklılıklardan biri olarak kabul edilmektedir. Bu bağlamda örneğin kefaletin geçerliliği, yazılı şekilde yapılmasına ve kefilin sorumlu olacağı belli bir miktarın gösterilmesine bağlıdır. Garanti sözleşmesi yasada düzenlenmediği için böyle bir durum söz konusu değildir. Dolayısıyla şekle bağlılık konusu mer'i hukuk açısından bir farklılık olarak ileri sürülebilir (Değirmenci, 2011). Ancak İslam hukuku açısından böyle bir fark ileri sürülemez. Zira kefaletin şekle bağlı olarak yapılmasında engel yoksa da sözlü veya yazılı olarak illa bir şekle bağlı olması da zorunlu değildir (Buhûti, t.y.; Kahraman, 2008; Mevsilî, 1937/1356; Şirbînî, 1994/1415).

b) Literatürde üzerinde en çok durulan temel kıstas, kefaletin asıl borca bağlı fer'i bir borç olduğu, garanti sözleşmesi ile ise asli bir borç yüklenildiğidir (Kahraman, 2008). Kefalet asıl borcun herhangi bir sebepten ortadan kalkmasıyla sona erer. Garanti sözleşmesinde ise asıl borcun ortadan kalkması, mutlaka garanti verenin sorumluluğunu kaldırmaz. Kefil, vadeli ve vadesiz kefalette bazı koşulların yerine getirilmesi halinde kefaletten kurtulur. Garanti

sözleşmesinde garanti veren için böyle bir olanak yoktur. Fıkhi açıdan da bakıldığında fer'ilik bir ayırım olarak kabul edilebilir. Fer'iliğin sonucu olarak birtakım hükümlerin meydana geldiği ifade edilmiş olup (Kahraman, 2008) bunlardan bazıları şunlardır: Kefalet akdinin asıl borcun herhangi bir şekilde sona ermesiyle birlikte sona ermesi, asıl borçlu herhangi bir şekilde borcundan kurtulduğunda fer'i borçlu olan kefilin de borcundan kurtulması (Mevsîlî, 1937/1356; Mecelle md. 50), kefilin asıl borçludan daha fazla mükellefiyet veya sorumluluk yüklenmemiş olması, kefilin borcunun vadesinin asıl borca bağlı olması (Kâsânî, 1986/1406) ve asıl borcun herhangi bir sebeple geçersiz olduğunun ortaya çıkması halinde ona bağlı olarak kefaletin de geçersiz olması (Haraşî, t.y.). Öte yandan garantinin kefalet akdinden farklı olmadığı, garanti amaçlı akitlerin fıkıhta kefalet kapsamına girdiğini ifade eden fıkıhçılar da bulunmaktadır (Bayındır, 2005). Bu durumda fer'ilik tartışması söz konusu olmamaktadır.

c) Kefil asıl borçluya ait itirazları alacaklıya karşı ileri sürme hakkına sahiptir ve bununla yükümlüdür. Garanti veren için ise böyle bir hak söz konusu değildir. Zira garanti yükümlülüğü asli bir borç doğurmaktadır. Nitekim Yargıtay bu kıstastan hareket ederek teminat mektuplarını garanti sözleşmesi olarak saymıştır.

d) Kefil eda ettiği şey nispetinde, kanundan ötürü alacaklının haklarına halef olur ve böylece borçluya rücu edebilir. Garanti verenin ise rücu hakkı yoktur. Garanti veren kendi borcunu ödemektedir. Öte taraftan fıkhi açıdan rücu konusu tartışmalıdır. Hanefî (Kâsânî, 1987/1406) ve Şâfiîlere (Şîrâzî, 1995/1416) göre kefalet için mutlak bir rücu söz konusu değildir. Kefil, asıl borçludan habersiz olarak kefil olmuşsa bu asıl borçluya dönüş hakkı bulunmamaktadır. Maliki (Desûkî, t.y.) ve Hanbelilere (İbn Kudâme, 1997/1417) göre ise her halükarda rücu hakkı bulunmaktadır.

6.1.1.5. Değerlendirme

KGF'nin işleyişinde Portföy Garanti Sistemi (PGS), Portföy Limit Sistemi (PLS) ve Doğrudan Kefalet (DK) şeklinde üç farklı işleyiş bulunduğu ifade edilmişti. Kefalet ve garanti sözleşmeleriyle ilgili genel bilgi ve aralarındaki farklar açısından bunların hukuki niteliğini ele aldığımızda iki kısma ayrıldığını görmekteyiz. PGS ve PLS arasında işleyiş açısından tek fark, KGF'nin banka tarafından yapılan mali değerlendirmeye ek bir inceleme yapıp yapmadığı konusudur. Bu durum kefaletin özüne yönelik bir konu olmadığından ikisini de aynı çatı altında değerlendirmek gerekmektedir. Ancak Doğrudan Kefalet farklılık arz etmektedir.

6.1.1.5.1. Portföy Garanti Sistemi (PGS) ve Portföy Limit Sisteminin (PLS) Hukuki Niteliği

KGF'nin işleyişi kısmında ifade edildiği üzere her iki sistemde de kredi talebinde bulunan işletme teminat için KGF'ye başvurur. Bankanın mali incelemesi sonucunda (PLS'de ek incelemeden sonra) KGF onay verir. Banka krediyi verdiği KGF'nin teminatı da başlamış olur.

İşleyişe bakıldığında bunun kefalet olduğu anlaşılmaktadır. Zira KGF bankanın verdiği borca bağlı olarak kefil olmaktadır. Şayet banka mutlak anlamda veya belirlenen süre içerisinde veyahut da belirlenen şartlara uygun olarak vermezse kefalet geçersiz olur. Dolayısıyla hem

şekli bir sözleşmedir hem de asıl borca bağlı olarak meydana gelmektedir. Asıl borç bir şekilde sona erdiğinde kefalet de ona bağlı olarak sona ermektedir.

Ancak kefaletin hangi çeşidine girdiği noktasında mer'î hukuk ile İslam hukuku arasında isim açısından bir farklılık olduğu görülmektedir. Daha önce de ifade edildiği üzere kurumun sitesinde "müteselsil kefalet" ifadesi geçmektedir. Müteselsil kefaletin tanımları açısından ise iki hukuk sisteminde farklı tanımlamalar yer almaktadır.

Mer'î hukukta müteselsil kefalet, alacaklının doğrudan doğruya asıl borçluya başvurmaksızın kefil aleyhine takibe geçebilmesidir (Türk Borçlar Kanunu, 2011). Burada da banka belli bir sürenin sonunda borçluyu takibe gerek kalmadan direk olarak KGF'ye başvurup kefalete konu olan kısmı alabilmektedir. Dolayısıyla mer'î hukuk açısından bu tanımlama doğrudur. Ancak fıkıhtaki tanımına bakıldığında müteselsil kefalet kapsamına girmediği görülmektedir. Zira fıkıhtaki müteselsil kefalet, bir borçtan dolayı kefil olan bir kimseye diğer bir şahsın, o şahsa da başka bir şahsın kefil olmasıdır (Kahraman, 2008; Serahsî, t.y.).

KGF'nin işleyişinde verilen kefalet oranlarına bakıldığında iki tür görülmektedir. Öz kaynaklarından sunulan kefaletlerde KGF belli bir oran üstlenmekte, kalan kısım ise bankanın üzerine kalmaktadır. Bu tür kefalet "müşterek kefalet" kapsamına girmektedir. Bu durumda herkes kendi oranınca borcun kefaletini üstlenmektedir. Hazine kaynaklı kefaletlerde ise oran %100'dür. Bu ise normal kefalet kapsamına girmektedir. Banka asıl borçluya müracaat edebileceği gibi KGF'ye de müracaat edebilir.

6.1.1.5.2. Doğrudan Kefalet'in (DK) Hukuki Niteliği

DK uygulamasında, bankalar tarafından verilen teminat mektubunun benzeri verilmektedir. Teminat mektubuna ihtiyacı olan KOBİ'ler bazı kurumlara başvururken ihtiyaçları olan teminat mektubunu dilerlerse KGF'den de temin edebilmektedirler. Dolayısıyla bunun hukuki niteliği teminat mektuplarıyla aynı kapsama girmektedir.

Mer'î hukukta teminat mektuplarının hukuki niteliği tartışılmış, önceleri kefalet kapsamında görülürken daha sonra Yargıtay İçtihadı Birleştirme kararlarından (1967 ve 1969 kararları) sonra literatürde garanti görüşü ağırlık kazanmıştır. Buna göre teminat mektupları, teminatı amaçlayan (kefalet benzeri) garanti sözleşmesi kapsamına girmektedirler (Arslan, 2020; Kahraman, 2008; Ulutaş Çelik, 2014). Literatürde bu görüşlerin yanı sıra; kendine özgü yapısı olan bir sözleşme olduğu (Sui Generis) görüşüyle karma nitelikli bir sözleşme olduğu görüşü de yer almaktadır. Kendine özgü olduğunu söyleyenlere göre teminat mektupları da kefalet ve garanti gibi teminat amaçlı bir sözleşme türüdür (Kahraman, 2008; Ulutaş Çelik, 2014). Karma görüşü benimseyenlere göre ise her teminat mektubu kendi içerisinde değerlendirilmeli ve hukuki niteliği ona göre değerlendirilmelidir. Zira bazı teminat mektupları kefalet içerikli iken bazılarıysa garanti içerikli olabilmektedir (Kahraman, 2008; Ulutaş Çelik, 2014). Bu durumda hukuki niteliği ancak içeriğine göre belirlenebilecektir.

Fıkhi açıdan bakıldığında benzer tartışmaların olduğu görülmektedir. Öncelikle teminat mektupları klasik dönemde bulunmayan yeni bir uygulamadır. Günümüzde teminat mektubunun fıkhi niteliği belirlenmeye çalışılırken öncelikle klasik akitlere başvurulmuş ancak tam uyuşmadığı için farklı görüşler ortaya çıkmıştır. Bir kısmı kefalet olarak kabul

ederken bir kısmı da kendine özgü yeni bir akit olarak kabul etmiştir. Ayrıca vekalet, kefaletle birlikte vekalet, risk-menfaat ortaklığına dayalı akit ve şartlı taahhüt olduğu yönünde görüşler de bulunmaktadır (Aktan, 1997; Bayındır, 2005; Kahraman, 2008).

Kanaatimizce sözleşmelerin içeriği ve tarafların bu akitlerden güttüğü gayelere bakmadan genel bir hüküm vermek doğru değildir. İçerik ne olursa olsun tarafların amacının teminat olduğu söylenebilir. Bu durumda teminatın alt akitlerinden hangisinin kapsamına girdiği belirlenmelidir.

KGF'nin verdiği teminat mektuplarında yine "müteselsil ifadesi" geçmektedir. Bu durumda diğer sistemlerle (PGS ve PLS) aynı hükme tabi olduğu ve mer'i hukuk açısından müteselsil kefalet, fihhi açıdan ise normal kefalet olduğu söylenebilir. Ancak müşterek kefalet burada söz konusu olmamaktadır. Zira KGF teminat mektuplarını kendisi bizzat vermekte, burada banka devreye girmemektedir. Dolayısıyla bütün riski KGF üstlenmektedir.

6.1.2. Kefalet Karşılığı Ücret Alınması

KGF, yaptığı bütün işlemler için başvuru ücreti ve belli bir komisyon almaktadır. Yapılan işleme göre bu ücret ve komisyonlar değişebilmektedir. Bu bölümde alınan ücretlerin fihhi değerlendirmesi yapılacaktır.

KGF uygulamalarının tamamı teminat amaçlıdır. Teminat akitleri fıkıhta kefalet başlığı altında ele alındığından konu direk olarak ücretle kefalet kapsamına girmektedir. Ücretle kefalet ise tartışmalı bir konudur. Zira kefalet genel olarak teberru amaçlı bir akit olarak kabul edilmekte ve teberru olan bir şeyde ise ücret alınmayacağı savunulmaktadır. Ancak son dönemde bazı alimler, gelişen şartlar doğrultusunda cevaz verme yoluna gitmişlerdir. Şimdi iki farklı görüş delilleriyle birlikte zikredilmeye çalışılacaktır.

6.1.2.1. Ücret Alınmasını Caiz Görmeyenler

Klasik doktrinde genel olarak kefalet karşılığı ücret alınmasının caiz olmadığı kabul edilmektedir. Bu konuda genel olarak, ücretin borçtan kaynaklanan menfaate karşılık geldiği için faiz olduğu ve teberru akitlerinde ücret almanın caiz olmadığı şeklinde iki gerekçe ileri sürülmüştür (Desûkî, t.y.; Haraşî, t.y.; İbn Âbidîn, 1423/2003; İbnü'l-Hümâm, 1424/2003)

Kefalet bir borç işlemine binaen yapıldığı için kefil ile asıl borçlu arasında da bir borç ilişkisi meydana geldiği kabul edilmektedir. Kefil, asıl borçluya dönüş yapıp da alacağını tahsil ettiğinde aldığı bu fazlalığın (kefalet ücreti) bir karşılığının bulunmadığı, borç akdinde alınan her fazlalığın, "menfaat sağlayan her ödünç faizdir"¹¹ temel prensibine göre faiz kapsamına girdiği ileri sürülmüştür. (Kâsânî, 1987/1406) Öte yandan kefalet akdinin teberru amaçlı olduğu, dolayısıyla Allah rızası için yapılması gerektiği ve bunun karşılığında ücret almanın caiz olmadığı söylenmiş ve kefalet akdinde yapılan masraflar haricinde herhangi bir fazlalığın alınmasına cevaz verilmemiştir (AAOIFI, t.y.; Din İşleri Yüksek Kurulu, 2017; Mecmau'l-

¹¹ Birçok kaynakta hadis olarak zikredilen bu hadisin sıhhati konusunda münakaşa bulunmaktadır. İlgili tartışmalar ve tahliller için bk. Şevkânî, *Neylû'l-evtâr şerhu Münteka'l-ahbâr min ehâdîsi seyyidi'l-ahbâr*, Kâhire 1971, V, 262; İmrânî, *el-Menfaatü fi'l-karz*, s. 113-116.

Fıkhi'l-İslâmî ed-Düvelî, 1985/1406). Konuya bu açıdan yaklaşanlara göre KGF'nin kefalet uygulamalarında ücret almak da caiz değildir (es-Seyfî, 2018).

6.1.2.2. Ücret Alınmasını Caiz Görenler

Konuyu daha çok değişen sosyal şartlar bağlamında ele alan Refik el-Mısri, Ahmed Ali Abdullah, Bekir Ebu Zeyd ve Zekeriyya el-Berri gibi bazı günümüz fıkıhçıları, klasik doktrinde ifade edilen ve daha çok tanınmış şahıslar arasında meydana gelen kefalet karşılığında ücret almanın caiz olmadığını kabul ederken günümüzde müesseseler tarafından uygulanan kefalet karşılığı ücret almanın caiz olduğunu savunmuşlardır.

Ücretle kefaletle cevaz verenler kendi içlerinde farklı gerekçeler ileri sürmüşlerdir. Bunlar kısa başlıklar halinde verilecek olursa;

- Kefalet karşılığında ücret alınmasının caiz olmadığına dair ayet, hadis, kıyas, sahih bir örf veya sahih bir maslahat bulunmamaktadır (el-Berrî, 1986/1407).
- Geçmişte alınmaması bugün de alınmayacağına delil olamaz. Zira geçmişte imamlık, müezzinlik vb. görevler için de ücret alınması caiz görülmemekteydi ancak daha sonra cevaz verilmiştir (el-Berrî, 1986/1407; Kahraman, 2008).
- Geçmişteki kefalet ile günümüzdeki kefalet arasında ciddi bir fark bulunmaktadır ki eskiden şahıslar arasında yapılan bu işlem günümüzde müesseseler tarafından yapılmaktadır. Müesseseler bu iş için emek ve zaman harcamaktadırlar. Dolayısıyla alınan ücretin bir karşılığı bulunmaktadır (el-Berrî, 1986/1407).
- Fıkıhta, vucûh (itibar) da para kazanma yollarından biri olarak kabul edilmektedir. Günümüzde kefalet hizmeti sunan müesseseler kendi itibarlarını ortaya koymaktadırlar. Alınan ücret de bunun karşılığıdır (Emîn, 1986/1407; Kahraman, 2008).

Yukarıda zikri geçen teminat mektubu kefaletle dayalı olan türü olup müşterinin bankada herhangi bir varlığı bulunmamaktadır. Bu durumda banka kişiye kefil olmaktadır. KGF'de de bu tür kefalet uygulanmaktadır. Teminat mektubunun ikinci türünde ise müşterinin bankada belli bir varlığı bulunmaktadır. Bu durumda banka, müşterinin vekili olarak teminat mektubu vermekte, aldığı ücret de vekalet karşılığı kabul edilmektedir. Vekalet karşılığı ücret alınmasında ise bir sakınca görülmemiştir (Ali Abdullah, 1986/1407; Din İşleri Yüksek Kurulu, 1995; Ebu Zeyd, 1986/1407;)

6.1.2.3. Değerlendirme

Hayatın her alanında değişiklik olduğu gibi iktisadi hayatta da büyük değişimlerin yaşandığı açık bir gerçektir. Dolayısıyla bu değişimi göz ardı etmek fıkıhın genel ilkelerine de uymayan bir yaklaşımdır.

Günümüzde teminat hizmeti veren bankaların bir müessese oluşu ve bunun için emek verdiği malumdur. Bilhassa bu çalışmanın konusu olan KGF'nin kuruluş amacı sadece teminat hizmeti sunmaktır. Bankalar ve KGF teminat hizmetini sunarlarken bu işlem karşılığında fiili masrafları ve giderleri oluşmaktadır. Ancak asıl nokta bu kurumların, sahip oldukları itibarlarıyla kefalet hizmeti sunmalarıdır. Yani bunların verdiği teminat mektubunun arkasında sahip oldukları itibar yatmaktadır. Dolayısıyla bu itibar karşılığında makul bir ücret

almaları tümüyle gayrimeşru görülemez. Nitekim fıkhîta akit şirketleri grubundaki ebdân (iş gücü) ve emvâl (sermaye) ortaklıklarının yanında üçüncü bir tür olarak vücûh (itibar) ortaklığı kabul edilmiştir. Bu ortaklığa vücûh denilmesinin sebebi sermayesi olmayan, ticari bilgi, beceri ve itibar sahibi kişilerin itibarlarından dolayı iş yapabilmeleridir. Dolayısıyla fıkhîta itibar bir kazanç vesilesi olarak kabul edilmiştir (Serahsî, 1993/1414; Kâsânî, 1986/1406; İbn Kudâme, 1968/1388; Buhûtî, t.y.). Vücûh ortaklığına cevaz vermeyenler ortada bir mal veya emek bulunmamasını gerekçe olarak göstermişlerdir (Şirbînî, 1994/1415; İbn Rüşd, 2004/1425). Ancak itibarın bir kazanç vesilesi olması yönünde engelleyici bir nas bulunmamakta olup öteden beri insanlar arasında bu tür bir muameleye ihtiyaç duyulmuştur. Zira bu muamele içinde çeşitli faydaları (maslahat) barındırmaktadır. Ayrıca itibar yalnız başına olmayıp beraberinde belli bir emek ve sermaye de bulunmaktadır (el-Mısırî, 1986/1407). Çünkü bu tür kurumların kurulup işleyişini devam ettirmesi insan gücüne bağlıdır. Bu durumda ortada emek ve sermaye bulunmama gerekçesi burada çok geçerli gözükmemektedir. Vücûh bir kazanç vesilesi olarak kabul edildiğinde bunun ortaklıkta veya teminat akdinde olması arasında bir fark bulunmamaktadır.

Günümüzde özellikle KGF'ye bakıldığında vücûhün ne olduğu daha iyi anlaşılmaktadır. Bu kurumdan onay alan bir işletme artık güvenilir bir işletme haline gelmekte ve daha önceden kendisine kredi veya destek vermeyen banka ve kurumlar artık talebine olumlu yanıt vermektedirler. KGF özelinde ifade edecek olursak teminat konusunda bankalara göre çok daha büyük kolaylıklar sağlanmakta ve daha az ücret alınmaktadır. Dolayısıyla KGF tarafından teminat için ücret alınmasında bir sakınca bulunmadığı kanaatindeyiz.

6.1.3. KGF'de Faizli Kredilere Kefil Olunması

KGF, teminat işleminde hem konvansiyonel bankalar hem de katılım bankalarıyla çalışmaktadır. Mevcut uygulamada konvansiyonel bankalara verilen kredilerin harcandığı yerlerin takip edilmediği ve bunun sonucunda kredilerin faydalı olmayan alanlara kullanıldığı belirtilmiştir. Katılım bankaları vasıtasıyla yapılan işlemlerde daha faydalı alanlara harcandığı, zira onların para vermek yerine belli bir mal veya hizmet satımı yaptıkları ve bunun sonucunda reel ekonomi açısından daha uygun olduğu ifade edilmiştir. Bazı araştırmacılar tarafından daha etkin ve İslami ilkelere uygun bazı model önerileri de sunulmuştur (Serin, 2019; es-Seyfî, 2018).

İslam dininde faiz alıp vermek haram olduğu gibi, buna aracılık ve şahitlik yapmak, yapılan işlemin katipliğini yapmak da haramdır (Müslim, 1374-75/1955-56). Buna göre fıkhî açıdan uygun bir kefalet kurumu olabilmesi için faizli kredilere teminat sağlanmaması gerekir. Zira bu kurumun onay vermemesi halinde işletmeye kredi verilmeyecektir. Bu durumda faizli işlemlere dolaylı değil, direk destek verilmiş olmaktadır. Hatta bu kurumun her işletmeye kefil olmaması, ancak dinen meşru ürün veya hizmet üreten işletmelere teminat sağlanması gerekir. Dolayısıyla amaç ve gaye bakımından İslam iktisadı ve fıkhın genel ilkelerine uygun olan alternatif kurumların kurulması, böylece ülke ekonomisi için hayati derecede önem arz eden işletmelerin sorunlarına daha kalıcı çözümler bulacağı kanaatindeyiz. İslami finansın en

önemli kurumları olan katılım bankalarının -zaruret haricinde- çoğunlukla faizli kredilere teminat sağlayan böyle bir kuruma ortak olmalarının dinen doğru olmayacağı aşikardır.¹²

6.2. İslam İktisadı Açısından Değerlendirme

Kapitalizm; “sermayecilik”, “iktisadi üretimdeki tekelleşme” ve “üretim ile emek arasındaki yabancılaştırıcı ilişki” şeklinde farklı biçimlerde tanımlanmıştır (Alptekin, 2015). Kapitalizmin, bütün toplumsal ilişkileri ekonomik ilişkilere dönüştüren yegâne sistem olduğu ve bütün beşeri faaliyetlerin sermaye biriktirme üzerine kurulduğu bir sistem olduğu ifade edilmiştir (Alptekin, 2015). Bankacılık sistemi de genellikle kapitalizmin kalesi olarak görülmüş ve sermayenin belli ellerde birikmesine sebep olduğu eleştirisiyle karşılaşmıştır.

Günümüzde bankaların kredi verme yöntemlerine bakıldığında bu bakış açısı ve eleştirinin haklılık payı anlaşılmaktadır. Zira bankalar teminat karşılığı kredi vermekte ve ekonomik açıdan yeterli bulmadığı kişi veya şirketin kredi başvurusunu genellikle reddetmektedir. Bu durum ise varlığı olan belli bir azınlığın kredi çekerek daha da büyümesine vesile olurken çoğunluğu oluşturan ve finansal yetersizlik yaşayan orta kesimin giderek yok olmasına yol açmaktadır. Dolayısıyla tanımlarda zikredildiği gibi iktisadi üretimde tekelleşme meydana gelmekte ve her alanda büyük sermaye sahipleri üretimi ele geçirmektedirler (Korkut, 2021).

KGF sisteminin çıkış amacına bakıldığında ilk etapta bu adaletsizliğe bir çözüm olarak kurulduğu görülmektedir. Dolayısıyla kapitalizmin oluşturduğu sermaye dağılımındaki dengesizlik KOBİ'ler lehine çözüme kavuşturulmaya çalışılmıştır. Ancak gelinen süreçte beklenen ve istenen başarının gerçekleşmediği görülmektedir. Zira konvansiyonel bankaların kredi verme sürecinde, verilen kredilerin nereye harcandığı kontrol edilmediğinden bunların çoğunlukla verimsiz şekilde kullanıldığı ifade edilmektedir (Serin, 2019). Buna çözüm olarak da katılım bankalarında olduğu gibi belli bir mal veya hizmet karşılığında finansman sağlanması gerektiği belirtilmiştir. Böylece KGF'nin asıl amacı olan reel ekonomiyi destekleme hedefine de ulaşılmış olacaktır (Serin, 2019). Kapitalizme alternatif olma iddiasına ve kuvvetine sahip olan İslam iktisadının hedefi de reel bir ekonomi oluşturmak ve kapitalizmin oluşturduğu finansal balonları ortadan kaldırmaktır. Bu noktada KGF'nin amacıyla İslam iktisadının amacı örtüşmektedir. İçeriğindeki faizli argümanların kaldırılmasıyla kuruluş amacına uygun olarak reel ekonomiyi destekleme hedefine tam olarak ulaşacağı söylenebilir. Dolayısıyla İslam iktisadının amaçları açısından bakıldığında KGF benzeri kuruluşların çok önemli bir yer teşkil ettiği düşünülmektedir.

Ülkelerin ekonomisinde en önemli sektörlerden biri olan KOBİ'ler bölgesel kalkınma ve gelir dağılımındaki dengesizliğin kapatılmasında da önemli rol üstlenmektedirler. Ancak bu

¹² Bu çalışmanın tamamlandığı dönemde Katılım Bankaları tarafından “Katılım Finans Kefalet Anonim Şirketi” kurulması yönünde karar alındığı ve Hazine ve Maliye Bakanlığının kurulacak bu şirkete ortak olacağı yönünde Resmi Gazetede karar çıktığı yönünde haberler paylaşılmıştır. Bu durumda katılım bankalarının halihazırda kurulu olan KGF'den ayrılması ve yukarıda belirtilen çekincelerin ortadan kalkacağı beklenmektedir. Çalışma yayınlanırken henüz bu yönde kesinleşen bir karara ulaşılamamıştır.

rollerini ifa edebilmeleri için finansal açıdan güçlü olmaları gerekmektedir. Öte taraftan gerek dünyada gerekse ülkemizde İslam iktisadının genel ilkeleri doğrultusunda hareket etmeye çalışan bankalar,¹³ öteden beri yapılarına en uygun yöntem olan mudarebe ve müşareke gibi ortaklığa dayalı akitler yerine murabaha vb. borçlanmaya dayalı akitlere ağırlık verdikleri yönünde eleştirilmişlerdir. Bu bankaların ortaklığa ağırlık vermemesinin en önemli sebeplerinden biri ise güven problemidir. Buna göre katılım bankasının elinde bulunan sermaye sahiplerinin paralarını çalıştıracak güvenilir ortaklar bulunması gerekir. Zira elindeki sermayeyi kaybettiğinde bu kurumlar güven kaybına uğrayacak ve kimse sermayesini teslim etmek istemeyecektir. Dolayısıyla katılım bankaları basiretli bir tüccar gibi dikkatli hareket etmek zorundadırlar. Bu noktada KGF sistemi yeniden modellenerek katılım bankalarının yeni işletmelere ortak olması noktasında güven problemini çözecek şekilde kurgulanabilir.¹⁴ Böylece katılım bankaları ellerindeki sermayeyi, reel ekonominin can suyu olan KOBİ'lere kullanarak kendisinden beklenen kalkınma hedefini gerçekleştirme imkanına kavuşmuş olacaktır.

Sonuç

Mal, Kur'an'da insanın ekonomik açıdan dayanağı olarak zikredilen ve dinde korunması emredilen beş temel değerden biridir. Borç işlemlerinde yazı ve şahitlikle kayıt altına alma, yine borcu rehin ile koruma altına almaya yönelik ayetler dikkat çeken önemli temel ilkelerdir. Bu açıdan bilhassa ticari hayatta malın korunmasına yönelik olan akitler meşru görülmüş ve tarih boyunca uygulanmıştır. Fıkıh kitaplarında teminat akitlerinin kaynağı olan kefalet akdi detaylı bir şekilde ele alınmış ve bazı özel kefalet türleri de ele alınarak ticari hayatı kolaylaştıracak çözümler geliştirilmeye çalışılmıştır. Dolayısıyla İslam'ın temel ilkelerinden birine aykırı olmayan teminat amaçlı yeni akitlerin ve kurumların kabul edilebileceği izahattan varestedir.

KGF benzeri kuruluşlar, temel olarak teminat amaçlı kurulmuş kurumlardır. Bilhassa teminat sıkıntısı çeken küçük ve orta ölçekli işletmeleri desteklemeyi ilke edinen bu kurumlar, doğru bir şekilde yönetilmediğinde kuruluş amacından uzaklaşabilmektedirler. Nitekim şu andaki uygulama da bu yöne doğru evrilmiştir. Öte yandan KGF benzeri kuruluşların, son yüzyılda finansal alanda kapitalizmin açtığı yaraları kapatmak için kurulmuş kurumlar olduğu gözden kaçırılmamalıdır. Zira finansal hayatın en önemli kurumları olan bankalar, teminata dayalı borç usulüyle çalışmakta, bu da elinde yeterli teminatı olmayan işletmelerin sermayeye ulaşmalarına engel olmaktadır. Diğer bir ifadeyle, ekonominin can suyu olan ve gelirin

¹³ Bu tür bankaların isimleri noktasında ülkelere ve dönemlere göre farklılık görülebilmektedir. Dünyada genel olarak "İslami banka" şeklinde isimlendirilmekte olan bu bankalar ülkemizde önceleri "Özel Finans Kurumları" şeklinde, daha sonra ise "Katılım Bankası" şeklinde isimlendirilmişlerdir. Hazırlanan yeni kanun taslağında ise "Katılım Finans" ismi geçmektedir. Ancak henüz yasalaşmadığından çalışmada mevcut isim kullanılmıştır.

¹⁴ Halihazırda faaliyete başlaması planlanan Katılım Kefalet sistemi sadece KGF'nin yerini almayı amaçlamaktadır. Burada ise sadece KGF'nin yerini almayı değil, katılım bankalarından beklenen ortaklık sistemine katılmalarını kolaylaştıracak şekilde modellenmesi önerilmektedir.

topluma adil bir şekilde dağılmasında önemli bir rolü olan KOBİ'ler, en büyük sorunları olan sermaye yetersizliği noktasında bankalar tarafından desteklenmemektedirler. KGF bu amaçla ortaya çıkmış ve bankaların teminat yetersizliği sebebiyle borç vermekten çekindiği işletmelerin borçlarını üstlenmeyi görev edinmiştir.

İslam iktisadının reel hayata yansıyan en önemli kurumları olan katılım bankalarının, sadece para vermemesi ve ihtiyaç olan mal veya hizmeti alıp satması KGF'nin verimsiz yönünü ortadan kaldıracak bir özellik taşımaktadır. Bu açıdan katılım bankalarının KGF'ye ortak olması ve işletmelere mal ve hizmet satması önemli bir konudur. Ancak KGF'nin çoğunlukla faizli kredilere destek olması bu ortaklığın meşruiyetini zedelemektedir. Bu sebeple alternatif bir kurumun olması önem arz etmektedir. Böylece hem ülke ekonomisine önemli bir kurum kazandırılmış olacak hem de fıkhi açıdan ciddi bir sorun olan faizin desteklenmesi problemi çözülmüş olacaktır.

Öte yandan KGF benzeri bir kurum, katılım bankalarının sürekli eleştirildiği bir nokta olan ortaklığa dayalı akitlere ağırlık vermemesindeki en büyük sorunlardan biri olan "güven" probleminin çözülmesi için de önemli bir alternatif olma imkanına sahiptir. Böylece projesi olan ama sermayesi olmayan kişi veya kurumlar sermaye elde ederken, böyle bir projeye ortak olmak için yeterli güvene sahip olmayan katılım bankası da teminat kurumu vasıtasıyla projeye ortak olabilecektir.

Sonuç olarak gaye bakımından problem içermeyen KGF, uygulamada İslam iktisadı ve fıkıh açısından en önemli sorun olan faizi destekleme işlemini gerçekleştirmektedir. Katılım bankalarının işlemlerine teminat sağlansa da bunun azınlıkta kaldığı açıktır. Bu sebeple alternatif bir kurumun olması ve ortaklığı destekleyecek şekilde modellenmesi acil ve elzemdir. Bu çalışma, var olan sistemin hukuki niteliğini belirlemeyi, fıkhi açıdan bulunan problemleri tespit etmeyi, alternatif bir modelin gerekli oluşunu ve bu modelle ilgili bazı genel değerlendirmeler yapmayı amaçlamıştır. Bundan sonraki yapılacak çalışmalarda yeni gelişmeler ışığında eksik kalan hususlar varsa bunların ele alınması ve en önemlisi de pratiğe yönelik olarak İslam iktisadı ve fıkıhın genel ilkelerine aykırı olmayan daha somut alternatif modeller üzerinde yoğunlaşılması beklenmektedir.

Kaynakça

- AAOIFI. (t.y.). The Accounting and Auditing Organization for Islamic Financial Institutions. Faizsiz Finans Standardı 5: Teminatlar. https://www.izu.edu.tr/docs/default-source/default-document-library/faizsiz-finans-standartlari.pdf?sfvrsn=968bc0e9_0 (Erişim Tarihi: 05.06.2023)
- Aktan, H. (1997, Şubat). Ticaret Hukukunun Yeni Bazı Problemler Üzerine İslam Hukuku Açısından Bir Değerlendirme (Borsa, Teminat Mektubu, Leasing). S. Zaim (Oturum başkanı), *I. Uluslararası İslam Ticaret Hukukunun Günümüzdeki Meseleleri Kongresi*. Kombassan Holding-S.Ü. İlahiyat Fakültesi-Konya İlahiyat Fak. Vakfı, Konya.
- Ali Abdullah, A. (1986/1407). Cevâzü ahzi'l-ecri evi'l-amûleti fî mukâbili hitâbi'd-damân. *Mecelletu Mecmai'l-Fıkhi'l-İslâmî ed-Düvelî* 2(2), 1131-1147.
- Alptekin, M. Y. (2015). Kapitalizmin ortaya çıkışı: jeo-kültürel yaklaşım. *Karadeniz Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyal Bilimler Dergisi*, 5(10), 231-241.
- Apaydın, H. Y. (2002). Kefalet. *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi* içinde. (C. 25, ss. 168-177). Ankara: TDV Yayınları.
- Arslan, B. (2020). *Garanti Sözleşmeleri*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Başkent Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Özel Hukuk Anabilim Dalı, Ankara.
- Bayındır, S. (2005) *İslam Hukuku Penceresinden Faizsiz Bankacılık*. İstanbul: Rağbet Yayınları.
- el-Berrî, Z. (1986/1407). Hitâbu'd-damân. *Mecelletu Mecmai'l-Fıkhi'l-İslâmî ed-Düvelî* 2(2), 1097-1104.
- Bezircioğlu, E. ve Saatçioğlu, C. (2022). Türkiye'de Kredi Garanti Fonu A.Ş.'nin İncelenmesi. *Sakarya İktisat Dergisi*, 11(4), 450-465.
- Buhûtî, M. (t.y.). *Keşşâfü'l-kınâ' an (metn)i'l-İknâ'* (Cilt. 1-6). Beyrût: Dârü'l-Kütübî'l-İlmiyye.
- Canbolat, F. ve Topuz, S. (2008). Kefalet ile garanti ayırımının önemi ve ayırımda uygulanacak kıstaslar. *Türkiye Barolar Birliği Dergisi* (78), 53-76.
- Çeker, O. (2006). *İslam Hukukunda Akidler*. İstanbul: A.H.İ. Yayıncılık.
- Çoban Çelikdemir, N. ve Kartal, M.T. (2018). Kredi Garanti Fonu (KGF) teminatlı kredilerin muhasebeleştirilmesi ve KGF teminatlarının bankalara faydaları. *Bartın Üniversitesi İ.İ.B.F. Dergisi*, 9(17), 13-38.
- Dağtan, Ö. (2016). *Küçük ve Orta Ölçekli İşletmelerin (KOBİ'lerin) Finansal Sorunlarının Çözümünde Kredi Garanti Fonunun Rolü ve Önemi*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Okan Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İşletme Anabilim Dalı, İstanbul.
- Değirmenci, G. (2011). *Türkiye ve Dünyadaki Kredi Garanti Sistemleri, Türkiye'deki Kredi Garanti Fonu A.Ş.'nin Kefalet Hacminin ve İşlerliğinin Arttırılabilmesi İçin Yapılabilecekler*.

(Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Başkent Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İşletme Anabilim Dalı, Ankara.

Desûkî, M. (t.y.) *Hâşiyetü'd-Desûkî alâ şerhi'l-kebîr* (Cilt. 1-4). Kahire: Matbaatu Dâru İhyai'l-Kütübî'l-Arabiyye.

Din İşleri Yüksek Kurulu. (1995). *Teminat Mektubu*. 23.02.1995 tarihli 16 nolu Kurul kararı.

Din İşleri Yüksek Kurulu. (2017). *Kişinin bir borca kefil olması karşılığında ücret alması caiz midir?* <https://kurul.diyadin.gov.tr/Cevap-Ara/979/kisinin-bir-borca-kefil-olmasi-karsiliginda-ucret-almasi-caiz-midir> (Erişim tarihi: 17.04.2023).

Ebû Zeyd, B. (1986/1407). *Hıtâbu'd-damân. Mecelletu Mecmai'l-Fıkhi'l-İslâmî ed-Düvelî* 2(2), 1037-1045.

Emîn, H. A. (1986/1407). *Dirâse, havle hıtâbâtî'd-damân. Mecelletu Mecmai'l-Fıkhi'l-İslâmî ed-Düvelî* 2(2), 1047-1054.

Haraşî, M. (t.y.). *Şerhu Muhtasarı Halîl* (Cilt. 1-8). Beyrût: Dârü'l-Fikr.

İbn Âbidîn, M. E. (1423/2003). *Reddü'l-muhtâr Ale'd-Dürri'l-muhtâr* (Cilt. 1-13). Riyâd: Dâru Âlemi'l-Kütüb.

İbn Cüzey, M. (t.y.). *el-Kavânînu'l-fıkhiyye* (Cilt. 1-5). (y.y.).

İbnü'l-Hümâm, M. (1424/2003) *Şerhu fethü'l-kadîr* (Cilt. 1-10). Beyrût: Dârü'l-Kütübî'l-İlmiyye.

İbn Kudâme, A. (1997/1417). *el-Muğnî* (Cilt. 1-15). Riyad: Dâru Âlemi'l-Kütüb.

İbn Rüşd, M. (2004/1425). *Bidâyetü'l-Müctehid* (Cilt. 1-4). Kahire: Dârü'l-Hadîs.

Kahraman, A. (2008). *İslam Borçlar Hukukunda Kefalet Sözleşmesi ve Günümüzdeki Tatbikatı*. İstanbul: Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Yayınları.

"Karâr bi-şe'ni hıtâbî'd-damân". (1985/1406). *Karârâtü ve tavsiyâtü'l-Mecmai'l-Fıkhi'l-İslâmî ed-Düvelî* (II-XXIV dönem arası). (y.y.).

Kâsânî, A. (1987/1406). *Bedâiü's-sanâi' fî tertîbi's-şerâi'* (Cilt. 1-7). Beyrût: Dârü'l-Kütübî'l-İlmiyye.

KGF. (t.y.). *Ortaklık Yapısı*. <https://www.kgf.com.tr/index.php/tr/hakkimizda/ortaklik-yapisi> (Erişim tarihi: 03.04.2023).

KGF. (t.y.). *Başvuru Sürecinde Bankalar Arasında Bir Ayrım Yapılıyor mu?* <https://www.kgf.com.tr/index.php/tr/bilgi-merkezi/sikca-sorulan-sorular?start=20> (Erişim tarihi: 03.04.2023).

KGF. (t.y.). *KGF Ne Zaman Kuruldu, Ne İş Yapar, Kuruluş Amacı Nedir?* <https://www.kgf.com.tr/index.php/tr/bilgi-merkezi/sikca-sorulan-sorular> (Erişim tarihi: 03.04.2023).

Korkut, C. (2021). *İslam İktisadında Sermaye*. Ankara: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları.

- Mevsîlî, A. (1937/1356). *el-İhtiyâr li-talîli'l-Muhtâr* (Cilt. 1-5). Kahire: Matbaatü'l-Halebî.
- el-Mevsûatü'l-fıkhiyye. (1983/1404). Kefalet. (Cilt, 34, ss. 287-320). Kuveyt: Vizâretü'l-Evkâf ve'ş-Şuûni'l-İslâmiyye.
- el-Mısırî, R. (1986/1407). Hitâbu'd-damân. *Mecelletu Mecmai'l-Fıkhi'l-İslâmî ed-Düvelî* 2(2), 1117-1119.
- Milletlerarası Andlaşma. (1993). *T.C. Resmi Gazete* (21637, 14 Temmuz 1993).
- Müslim, M. (1374-75/1955-56). *el-Câmi'u's-şahîh* (Cilt. 1-3) Kahire: Dâru İhyâi'l-Kütübi'l-Arabiyye.
- Öndeş, T. (2010). Kredi Garanti Fonu, işleyişi ve Erzurum'daki kimi KOBİ'lerle bu konunun bir değerlendirmesi. *Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi* 15(1-2), 179-188.
- Önen, T. (1990). *Borçlar Hukuku*. Ankara: Gazi Üniversitesi Yayınları.
- Serahsî, M. *el-Mebsût* (Cilt. 1-30). Beyrût: Darü'l-Marife.
- Serin, V. (2019). *KOBİ'lerin Finansal Sorunlarının Çözümünde Kredi Garanti Fonu Desteğinin Verimli Kullanılmasına Yönelik Bir Model Önerisi*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Necmettin Erbakan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İşletme Anabilim Dalı, Konya.
- es-Seyfî, A. A. (2018). Hükümü müessesâti damânî'l-kurûd fi'l-fıkhi'l-İslâmî (eş-Şeriketü'l-Ürdüniyye li damânî'l-kurûd numûzecen). *Mecelletü'l-Camiâti'l-İslâmiyye li'd-dirâsâti'ş-Şer'iyeye ve'l kânuniyye*, 27(2), 312-347.
- Şîrâzî, İ. (1995/1416). *el-Mühezzeb fi fıkhi'l-İmâm eş-Şafî* (Cilt. 1-3). Beyrût: Dâru'l-Kütübi'l-İlmiyye.
- Şîrbînî, H. (1994/1415). *Muğni'l-Muhtâc* (Cilt. 1-6). Beyrût: Dâru'l-Kütübi'l-İlmiyye.
- Türk Borçlar Kanunu. (2011). *T.C. Resmi Gazete* (27836, 4 Şubat 2011).
- Ulutaş Çelik, E. (2014). *Garanti Sözleşmeleri*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Özel Hukuk (Medeni Hukuk) Anabilim Dalı, Ankara.
- Yavuz Hukuk Bürosu. (2020, 24 Nisan). Yargıtay 13. Hukuk Dairesi Kararı – Kefalet Sözleşmesinin Garanti Sözleşmesinden Farkı. <https://www.eyavuz.av.tr/yargitay-13-hukuk-dairesi-karari-kefalet-sozlesmesinin-garanti-sozlesmesinden-farki/> (Erişim tarihi: 17.04.2023)
- Zeylâî, O. (1313). *Tebyînü'l-hakâik fi şerhi Kenzi'd-dekâik* (Cilt. 1-6). Bulak: el-Matbaatü'l-Kübra'l-Emiriyye.